

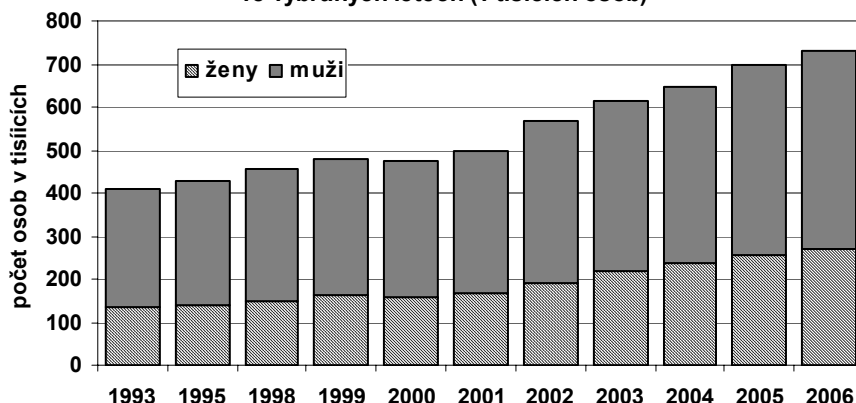
III. Ekonomická aktivita seniorů a její genderové aspekty

V posledních letech se často hovoří o negativních důsledcích zvyšování podílu seniorů v populaci. Je to zejména při úvahách o zabezpečení dostatečného krytí stále se zvyšujících potřeb na výplaty budoucích důchodů a také v souvislosti se zvyšujícími se náklady na sociální a zdravotní péči, jejichž významným konzumentem jsou právě senioři. Méně často se však v této souvislosti hovoří i o tom, že důchodci jsou v prosperující společnosti významnou skupinou spotřebitelů rozličných služeb, navíc zabezpečení těchto služeb vytváří ostatním potřebné pracovní příležitosti a často konzumace některých služeb seniory je i přímým zdrojem zisku pro ty, kteří tyto služby zabezpečují. A nejen to, významná část seniorů je i ve vysokém věku stále ekonomicky aktivní a tedy přímým tvůrcem společenských a ekonomicky přínosných hodnot. A je třeba dodat, že všechny úvahy o vyhovujícím řešení kalkulují s prodlužováním věku pro odchod do důchodu.

- Ekonomicky aktivní ve věku 55 let a více let:

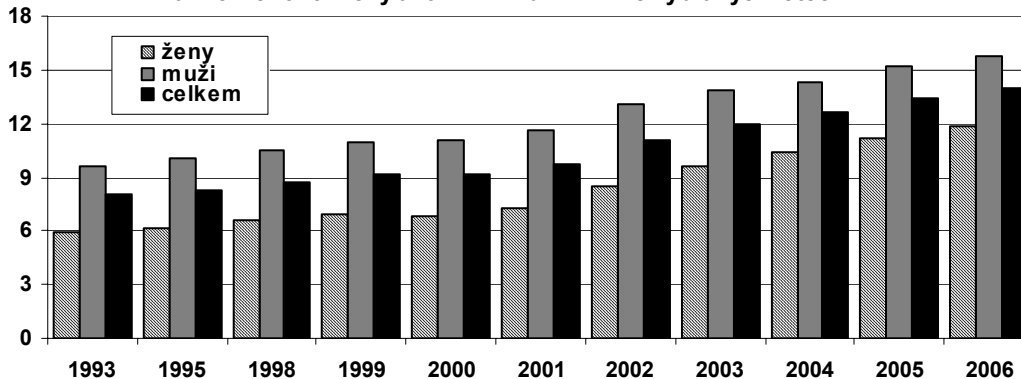
Každoročně se počet ekonomicky aktivních obyvatel ve věku 55 a více let zvyšuje.¹ V roce 1993 jich bylo celkem 407,6 tisíc (133,8 tisíc žen a 273,8 tisíc mužů). V roce 2006 se tento počet zvýšil na 728,7 tisíc (270,4 tisíc žen a 458,3 tisíc mužů). V roce 1993 bylo ekonomicky aktivních 17,4 % osob ve věku 55 let a více (9,8 % žen a 28,2 % mužů). V roce 2006 to bylo již 25,4 % (16,7 % žen a 36,8 % mužů). Jestliže v roce 1993 činil podíl žen 32,8 %, pak v roce 2006 jich bylo 37,1 %, tedy o 4,3 procentních bodů více.

Graf 18: Počet ekonomicky aktivních ve věku 55 a více let ve vybraných letech (v tisících osob)

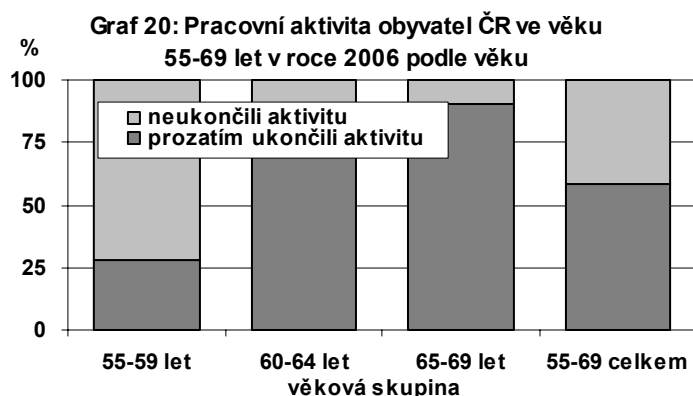
Podíl věkové skupiny 55 a více let se mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem od roku 1993 do roku 2006 téměř zdvojnásobil: Jestliže v roce 1993 bylo v tomto věku mezi všemi ekonomicky aktivními 8,0 % (mezi ženami 5,9 %, mezi muži 9,7 %), v roce 2006 byl jejich podíl již 14,0 % (mezi ženami 11,8 % a mezi muži 15,7 %).

Graf 19: Podíl osob ve věku 55 a více let mezi ekonomicky aktivními ženami a mezi ekonomicky aktivními muži v ČR ve vybraných letech

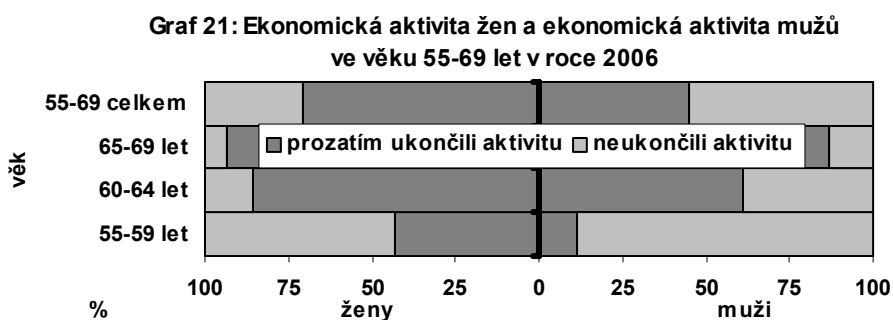

¹ To má zřejmě více příčin: Roli hraje nejen zvyšující se počet pracujících důchodců, ale i stárnutí populace a postupně se zvyšující zákonná hranice pro odchod do důchodu

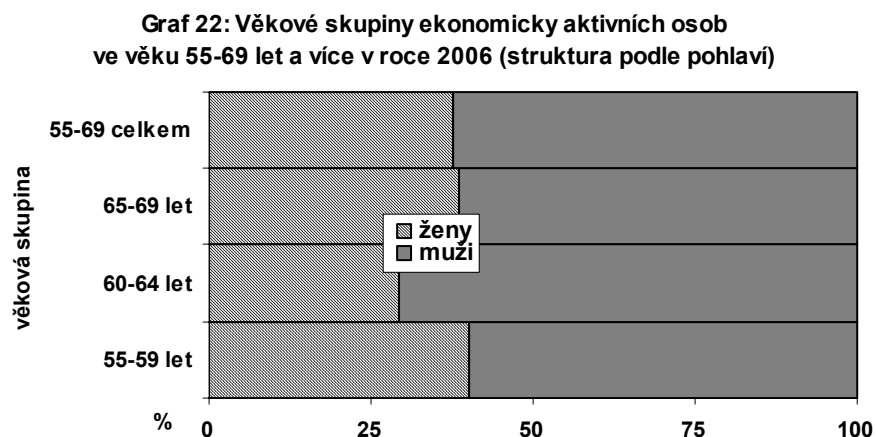
V roce 2006 bylo ze všech obyvatel České republiky ve věku 55-69 let 41,3 % stále ještě ekonomicky aktivních: Ve věku 55-59 let ještě pracovalo 72,3 %, ve věku 60-64 let 25,8 % a ve věku 65-69 let to bylo 9,4 %.

V souladu se zákonnou možností, aby ženy odcházely do důchodu dříve než muži, byly pochopitelně rozdíly podle pohlaví: Mezi ženami ve věku 55-69 let v roce 2006 pracovalo 29,4 % a mezi muži stejné věkové skupiny to bylo 54,8 %. I ve věku 65-69 let stále ještě pracovalo 6,4 % žen a 13,3 % mužů.

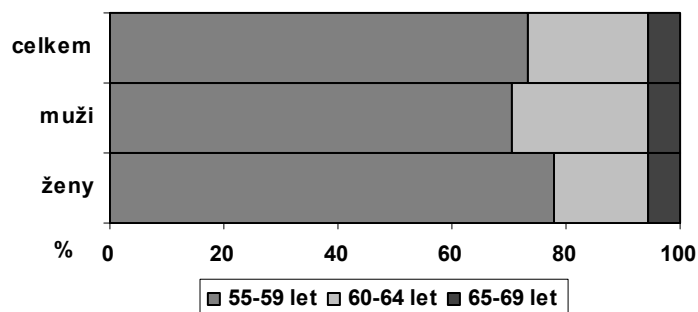

Celkově mezi ekonomicky aktivními ve věku 55-69 let je 37,7 % žen a 62,3 % mužů. Při podrobnější analýze podle pětiletých věkových kategorií jsou další genderové rozdíly: Ve všech kategoriích muži převládají, ale podíly jejich zastoupení se různí. Ve věku 55-59 let tvoří muži mezi ekonomicky aktivními 59,9 %, ve věku 60-64 let 70,8 % a ve věku 65-69 let jich je 61,3 %. Muži častěji než ženy pracují i po šedesátém roce věku.

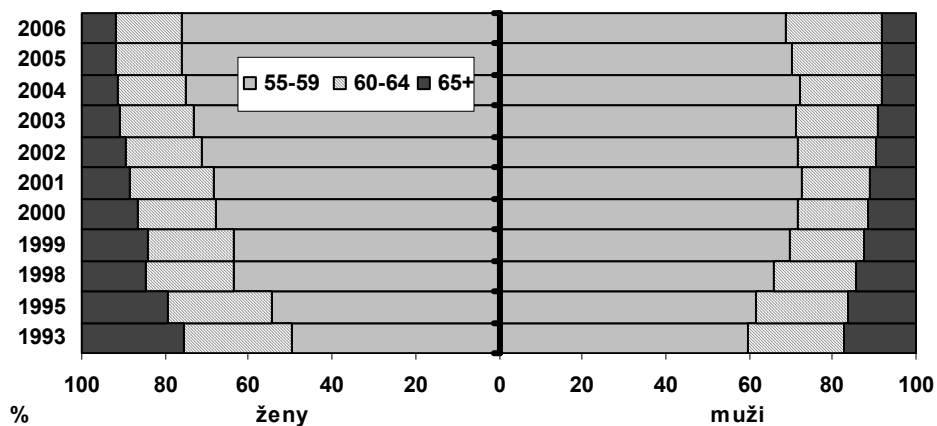
Při porovnání věkových struktur ekonomicky aktivních žen a mužů ve věku 55-69 let je ve prospěch žen (o 7,4 procentních bodů) zastoupena věková skupina 55-59 let, ve prospěch mužů (o 7,6 procentních bodů) kategorie 60-64 let. Avšak zastoupení nejstarší věkové kategorie 65-69 let je v obou souborech prakticky shodné (rozdíl ve prospěch mužů byl jen 0,2 procentního bodu).

Graf 23: Věková struktura ekonomicky aktivních ve věku 55-69 let v roce 2006

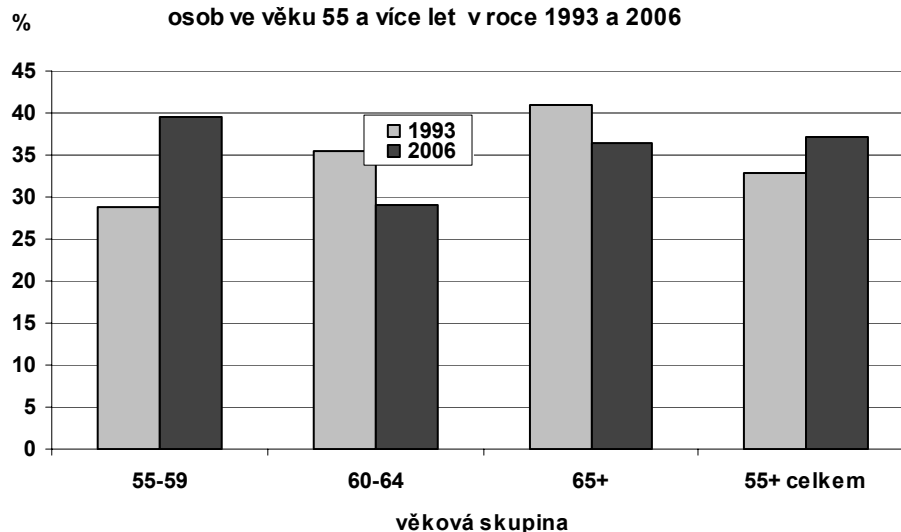
Následující graf ukazuje vývoj věkové struktury ekonomicky aktivních žen a mužů ve věku 55 a více let ve vybraných letech posledního desetiletí 20. století a na počátku 21. století. Především se průběžně – u mužů i u žen - snižoval podíl těch nejstarších ekonomicky aktivních ve věku 65 let a více let. V roce 2006 byl podíl této věkové skupiny oproti podílu z roku 1993 nižší u žen o 16,3 procentních bodů a u mužů o 8,8 procentních bodů. Výrazně (o 26,4 procentních bodů) naopak - opět evidentně v souvislosti s postupným posouváním věkové hranice pro odchod do důchodu - posílil podíl ekonomicky aktivních žen ve věku 55-59 let. (U mužů se podíl zvýšil pouze o 9,0 procentních bodů). U žen došlo ke snížení podílu věkové kategorie 60-64 let (o 10,1 procentních bodů), kde v souboru mužů prakticky ke změnám nedošlo (snížení jen o 0,2 procentního bodu).

Graf 24: Věkové složení ekonomicky aktivních žen a ekonomicky aktivních mužů ve věku 55 a více let ve vybraných letech

I když celkově podíl žen mezi ekonomicky aktivními ve věku 55 a více let v roce 2006 ve srovnání s rokem 1993 vzrostl (o 4,3 procentní body), v analýze podle podrobnějších věkových skupin je patrné, že ke zvýšení došlo pouze v případě věkové skupiny 55-59 let, ve starších věkových skupinách se podíl ekonomicky aktivních žen snížil.

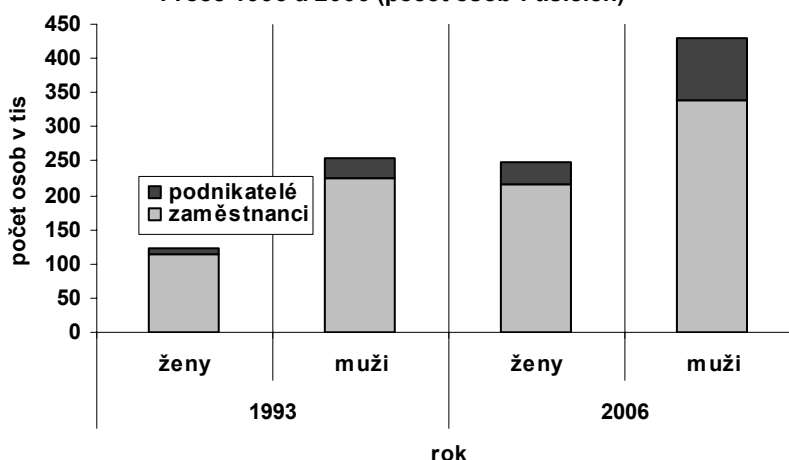
Graf 25: Podíl žen ve věkových skupinách ekonomicky aktivních osob ve věku 55 a více let v roce 1993 a 2006

- Zaměstnanci a podnikatelé ve věku 55 a více let:

Od roku 1993 došlo nejen k výraznému vzrůstu počtu zaměstnanců ve věku 55 let a více let, ale také narostl počet stejně starých podnikatelů. V roce 1993 v tomto věku bylo výběrovým šetřením pracovních sil zjištěno 338,1 tisíc zaměstnanců (224,7 tisíc mužů a 113,4 tisíc žen, tj. podíl žen představoval 33,5 %) a 38,6 tisíc podnikajících (29,6 tisíc mužů a 9,0 tisíc žen, tj. 23,3 %). V roce 2006 vzrostl v této věkové skupině počet zaměstnanců na 555,2 tisíc (399,8 tisíc mužů a 215,4 tisíc žen, což je 38,8 %). V roce 2006 podnikalo ve věku 55 a více let 124,7 tisíc osob (91,1 tisíc mužů a 33,6 tisíc žen, tj. 26,9 %).²

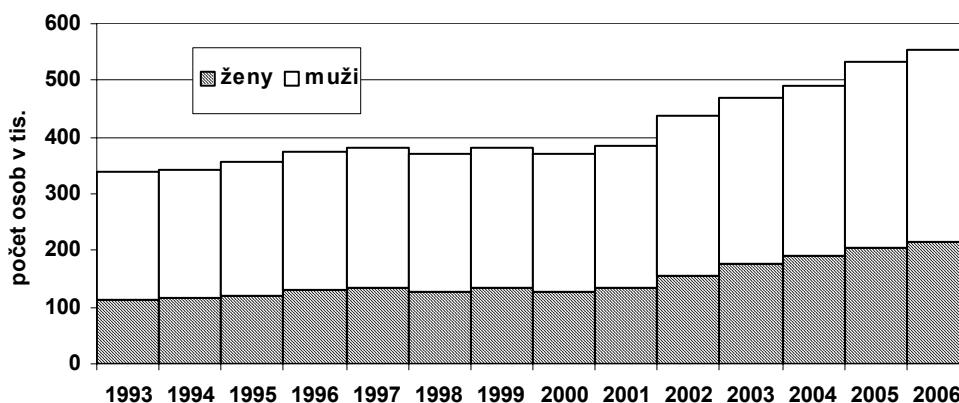
Graf 26: Zaměstnanci a podnikatelé ve věku 55 a více let v roce 1993 a 2006 (počet osob v tisících)

² Nárůst počtu podnikatelů této věkové skupiny však byl zapříčiněn spíše zestárnutím osob, které začaly podnikat již dříve než skutečností, že se zvýšil počet těch, kteří začali podnikat ve vyšším věku.

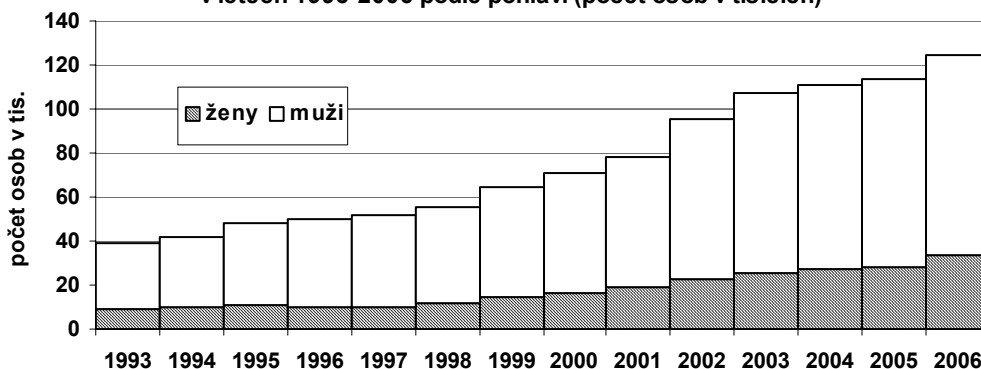
Nárůst počtu zaměstnanců ve věku 55 a více let byl jak u mužů tak u žen, přitom u žen byl ještě vyšší než u mužů. Počet zaměstnankyň ve věku 55 a více let byl v roce 2006 1,9x vyšší a počet zaměstnanců 1,5x vyšší než v roce 1993.

**Graf 27: Zaměstnanci v civilním sektoru NH ve věku 55 a více let
v letech 1993-2006 podle pohlaví (počet osob v tisících)**

A u podnikatelů vzrostl počet ještě rapidněji: Počet podnikatelek z věkové skupiny 55 a více let v roce 2006 byl 3,7x vyšší než v roce 1993 a počet stejně starých podnikatelů se zvýšil 3,1x.

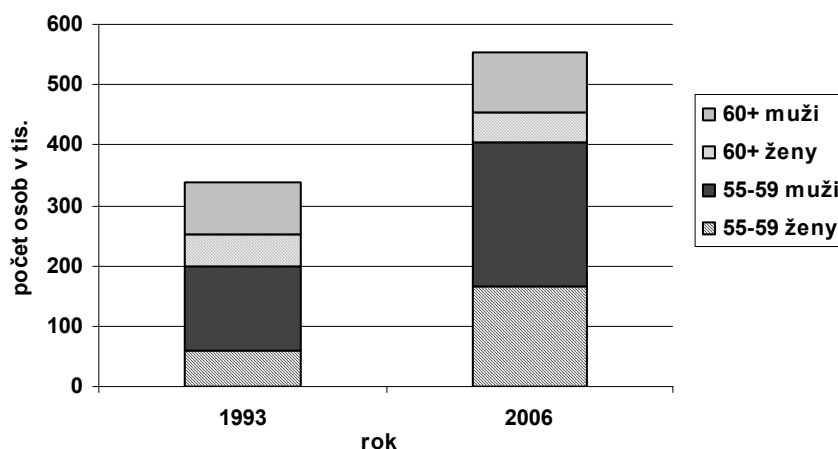
**Graf 28: Podnikatelé v civilním sektoru NH ve věku 55 a více let
v letech 1993-2006 podle pohlaví (počet osob v tisících)**

Ve věku 55-59 bylo 406,0 tisíc (tj. 73,1 %) ze všech zaměstnanců věkové kategorie 55 a více let a ve věku 60 a více let jich bylo 149,2 tisíce (26,9 %). V souboru žen bylo zastoupení věkové skupiny 55-59 let o 6,5 procentních bodů vyšší než tomu bylo mezi muži, spadá sem 77,1 % žen a 70,6 % mužů ze všech zaměstnanců ve věku 55 a více let.

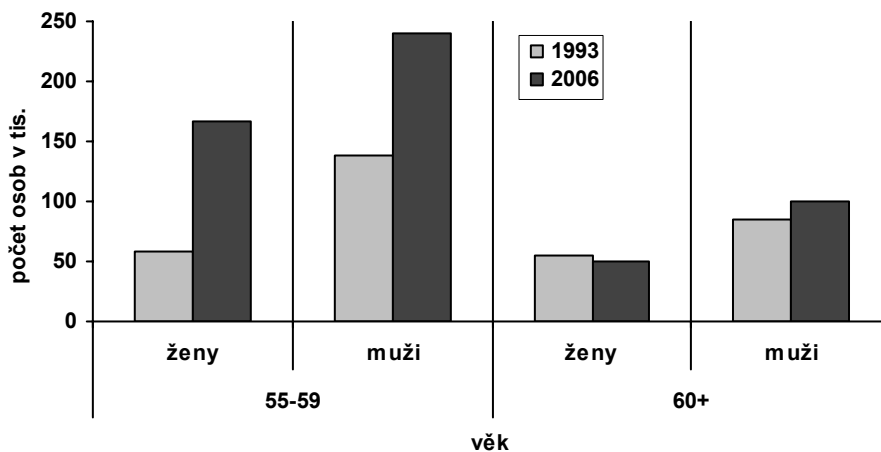
Pro porovnání: V roce 1993 bylo ve věku 55-59 let 58,4 % ze všech zaměstnaných osob ve stáří 55 a více let (51,5 % v souboru žen a 61,9 % v souboru mužů).

**Graf 29: Zaměstnanci v NH ve věku 55 a více let
v roce 1993 a v roce 2006 (počet osob v tisících)**

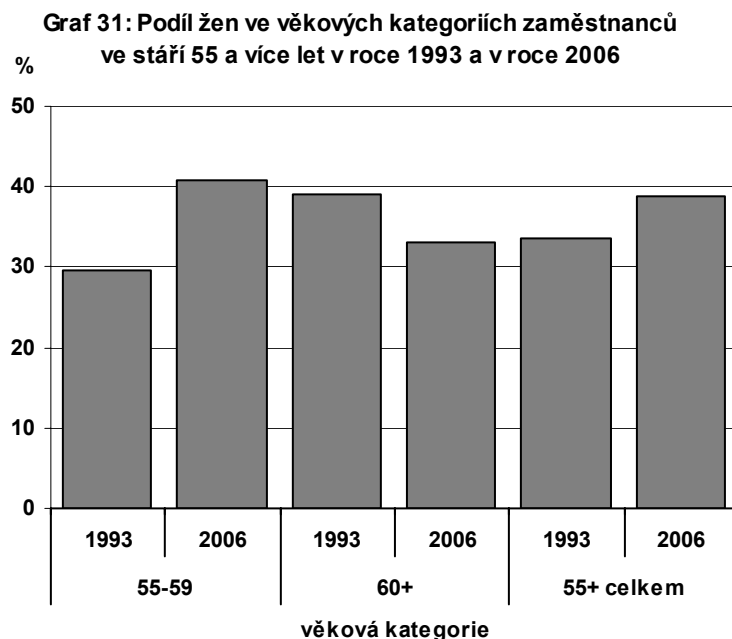

I když v roce 2006 ve srovnání s rokem 1993 došlo k nárůstu počtů zaměstnanců ve věku 55 a více let jak u žen tak u mužů, mužů bylo vždy celkově více. Podle podrobnějšího členění pak byly zaznamenány další genderové rozdíly: Ve věkové kategorii 55-59 let došlo ke zvýšení počtu zaměstnanců u obou pohlaví: K roku 2006 přibylo od roku 1993 o 107,7 tisíc žen a o 100,9 tisíc mužů, tedy žen přibylo o 6,7 tisíc více. V kategorii 60 a více let naopak došlo k nárůstu počtu zaměstnanců pouze v případě mužů (o 14,1 tisíc), avšak zaměstnankyň v tomto věku o 5,7 tisíc ubylo.

**Graf 30: Zaměstnanci ve věku 55-59 let a ve věku 60 a více let
v roce 1993 a 2006 podle pohlaví (počet osob v tisících)**

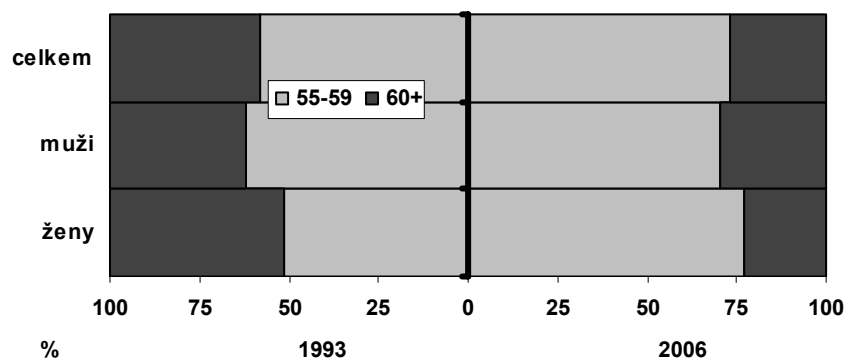

V relativním pohledu to znamená, že se v roce 2006 podíl žen mezi zaměstnanci ve věku 55 a více let ve srovnání s rokem 1993 zvýšil o 5,3 procentních bodů. Avšak při podrobnější analýze podle věkových skupin se ve věkové kategorii 55-59 let podíl žen zvýšil o 11,3 procentních bodů, v kategorii 60 a více let se naopak o 6,0 procentních bodů snížil.

Tyto změny se projevily pochopitelně na věkové struktuře: Oproti roku 1999 došlo v roce 2006 ke snížení podílu těch nejstarších zaměstnanců, tj. ve věku 60 a více let o 14,7 procentních bodů ve prospěch kategorie 55-59 let. Přitom v souboru žen bylo toto snížení téměř trojnásobně vyšší (jednalo se o 25,6 procentních bodů) než u mužů (8,7 procentních bodů). Uvedený přesun lze zřejmě přičíst postupnému posouvání věkové hranice nároku na důchod, který v případě žen spadá do věku 62 let (případně o 1-3 roky dříve v závislosti na počtu narozených dětí), a genderové rozdíly ve věku odchodu do důchodu se vyrovnávají.

Graf 32: Věkové struktury zaměstnanců ve stáří 55 a více let v roce 1993 a 2006

Následující tři tabulky dávají přehled o zaměstnaných osobách ve věku 50 a více let v jednotlivých odvětvích zaměstnání. První z nich uvádí (sestupně) výši podílu této věkové skupiny z celkového počtu zaměstnaných v dané kategorii a to zvlášť za celek, za ženy a za muže. Nejvyšší byl podíl padesátníků a starších v zemědělství, myslivosti a souvisejících činnostech.

Tabulka 1: ³

Podíl zaměstnaných ve věku 50 a více let podle odvětví v roce 2006

Kategorie odvětví podle OKEČ		podíl věkové skupiny 50 a více let (v %)		
		celkem	ženy	muži
A1	Zemědělství, myslivost a související činnosti	41,7	40,7	42,3
C	Těžba nerostných surovin	34,8	43,8	33,4
M	Vzdělávání	33,7	30,0	44,5
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	32,5	35,1	31,7
N	Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	31,6	30,3	37,0
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	30,7	29,5	32,0
A2+B	Lesnictví a související činnosti; rybolov a chov ryb	30,3	32,6	29,7
I	Doprava, skladování a spoje	29,2	27,5	29,9
K	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	29,2	29,5	29,0
L	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	29,2	30,4	28,2
F	Stavebnictví	26,7	28,8	26,6
D	Zpracovatelský průmysl	25,9	25,9	25,9
J	Finanční zprostředkování	24,3	24,3	24,3
G	Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	22,4	23,0	21,8
H	Ubytování a stravování	17,4	18,2	16,4
P	Činnosti domácností	13,2	16,0	0,0
Zaměstnaní celkem		27,6	27,4	27,8

Nejvíce zaměstnaných osob ve věku 50 a více let je ve zpracovatelském průmyslu, následuje oblast obchodu, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost a na třetím místě je to oblast vzdělávání. Pořadí v souborech žen a mužů se však - mimo zpracovatelského průmyslu, který je ve všech případech s počtem padesátníků a starších mezi zaměstnanými vždy na prvním místě - značně liší. Následující tabulka pak podává ucelený přehled o pořadí jednotlivých odvětví podle počtu zaměstnanců ve věku 50 a více let. Uvádí sestupně celkové pořadí, pořadí v souboru žen a pořadí v souboru mužů.

³ Metodologická poznámka k tabulce 1: Je třeba upozornit, že u žen se v souborech „lesnictví a související činnosti, rybolov a chov ryb“, „těžba nerostných surovin“, „výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody“, „stavebnictví“ a u mužů v souborech „lesnictví a související činnosti“, „finanční zprostředkování“ jedná o méně než 10 tisíc osob, což není z hlediska reprezentativity vzorku dostatečný počet a proto v těchto případech je třeba brát uvedená procenta pouze orientačně.

Tabulka 2:
Pořadí odvětví podle počtu zaměstnaných ve věku 50 a více let

Kategorie odvětví podle OKEČ		Sestupné pořadí počtu osob ve věku 50+ let			Sestupné pořadí počtu osob celkem		
		celkem	ženy	muži	celkem	ženy	muži
D	Zpracovatelský průmysl	1.	1.	1.	1.	1.	1.
G	Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	2.	3.	4.	2.	2.	3.
F	Stavebnictví	3.	12.	2.	3.	12.	2.
I	Doprava, skladování a spoje	4.	8.	3.	4.	7.	4.
N	Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	5.	2.	10.	6.	3.	11.
M	Vzdělávání	6.	4.	8.	8.	4.	10.
L	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	7.	5.	6.	7.	5.	6.
K	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	8.	6.	5.	5.	6.	5.
A1	Zemědělství, myslivost a související činnosti	9.	9.	7.	11.	11.	7.
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	10.	7.	9.	9.	9.	8.
H	Ubytování a stravování	11.	10.	13.	10.	8.	9.
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	12.	13.	11.	13.	13.	12.
J	Finanční zprostředkování	13.	11.	15.	12.	10.	14.
C	Těžba nerostných surovin	14.	14.	12.	14.	14.	13.
A2+B	Lesnictví a související činnosti; rybolov a chov ryb	15.	15.	14.	15.	-	15.
P	Činnosti domácností	16.	16.	-	16.	15.	-

Pozn.: 1 = nejvyšší počet osob, 16 = nejnižší počet osob

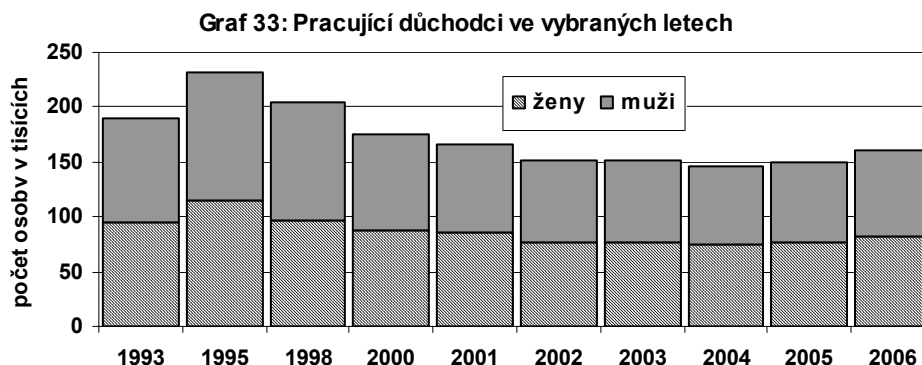
Podle pohlaví převládají ženy mezi zaměstnanými ve věku 50 a více let v šesti ze šestnácti odvětví. Nejvyšší podíl žen je mezi zaměstnanci ve věku 50 a více let (kromě „činnosti domácností“, kde mají ženy stoprocentní zastoupení) ve zdravotní, sociální a veterinární činnosti, kde je žen 76,9 %, dále ve finančním zprostředkování (66,6 %) a na třetím místě to je oblast ubytování a stravování (63,0 %). Na posledních třech místech bylo lesnictví a související činnosti, rybolov a chov ryb s podílem žen v této věkové kategorii 22,7 %, dále těžba nerostných surovin (16,8 %) a stavebnictví (8,2 %). Kompletní přehled je v následující tabulce:

Tabulka 3:
Podíl žen mezi zaměstnanými ve věku 50 a více let v roce 2006 podle odvětví

Kategorie odvětví podle OKEČ		% žen
P	Činnosti domácností	100,0
N	Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	76,9
M	Vzdělávání	66,6
J	Finanční zprostředkování	63,0
H	Ubytování a stravování	57,2
G	Obchod; opravy motor. vozidel a výrobků pro osobní spotřebu a převážně pro domácnost	54,6
O	Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	49,7
L	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	49,6
P	Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	42,8
D	Zpracovatelský průmysl	37,2
A1	Zemědělství, myslivost a související činnosti	34,0
I	Doprava, skladování a spoje	26,5
E	Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	23,5
A2+B	Lesnictví a související činnosti; rybolov a chov ryb	22,7
C	Těžba nerostných surovin	16,8
F	Stavebnictví	8,2
Zaměstnaní ve věku 50 a více let celkem		42,8

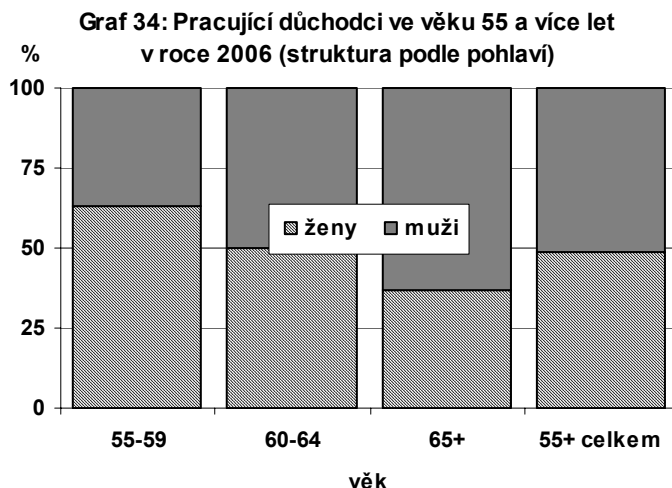
- Pracující důchodci:

Nemalá je také skupina osob, která si k důchodů ještě přivydělává, tzv. pracující důchodci.⁴ V roce 2006 celkem 161,4 tisíc osob pobírajících nějakou formu důchodu současně pracovalo. V tom bylo 81,6 tisíc žen (tj. 50,6 %) a 79,8 tisíc mužů. Nejvyšší počty pracujících důchodců byly v polovině devadesátých let 20. století: V roce 1995 bylo pracujících důchodců celkem 231,8 tisíc (114,1 tisíc žen a 117,7 tisíc mužů). Od té doby začal počet klesat a teprve v posledních letech, od roku 2005, došlo k mírnému nárůstu. Přitom zastoupení žen a mužů mezi pracujícími důchodci bylo od roku 1993 vždy přibližně půl na půl.

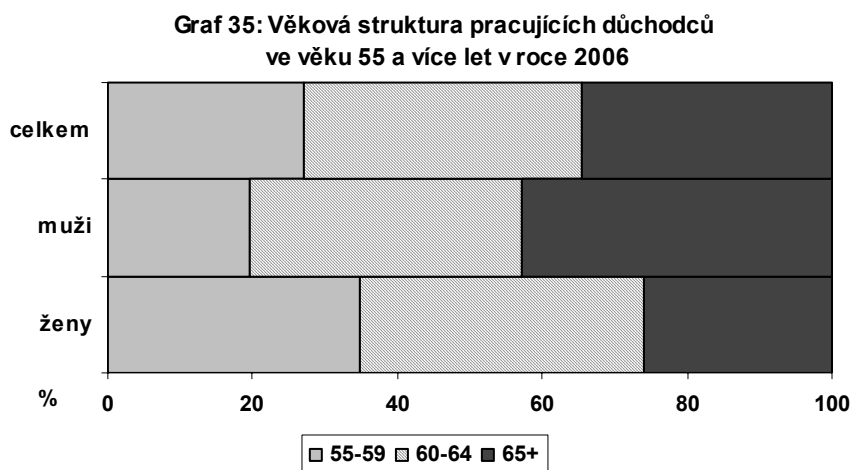

⁴ Pracující důchodci jsou osoby, jejichž obvyklé postavení odpovídá situaci osob pobírajících některou z forem důchodu a přitom v referenčním období splňovaly kritérium pro zařazení mezi zaměstnané

Nás z hlediska tématu zajímala skupina pracujících důchodců ve věku 55 let a více let.⁵ V roce 2006 bylo v tomto věku 125,1 tisíc pracujících důchodců: 61,2 tisíc žen a 63,9 tisíc mužů, ženy tedy tvořily 48,9 % a bylo jich o 3,7 tisíc méně než mužů. Při podrobnější analýze byly ve struktuře podle pohlaví větší genderové rozdíly: S věkem zastoupení žen klesalo. Mezi pracujícími důchodci ve věku 55-59 let bylo žen 63,2 %, v kategorii 60-64 let byl jejich podíl 49,8 % a mezi nejstaršími ve věku 65 a více let to bylo 36,9 %.

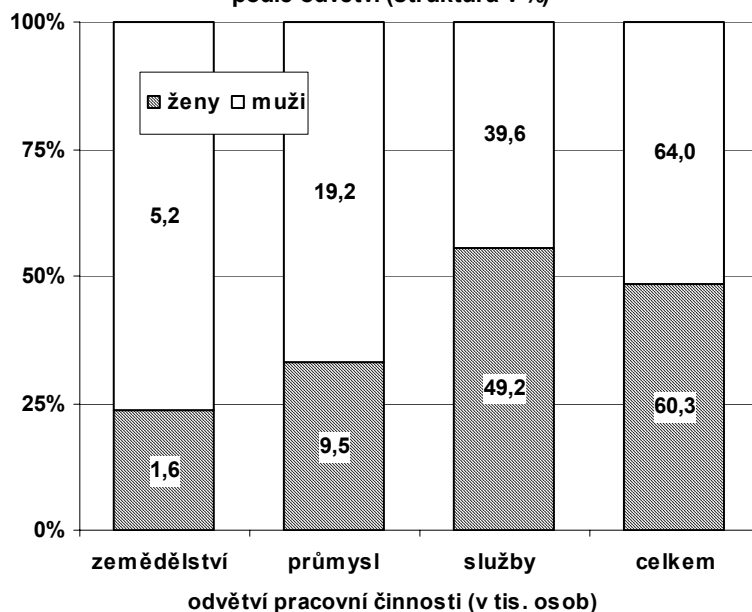
Podle věkové struktury byla v roce 2006 celkově mezi pracujícími důchodci ve věku 55 a více let nejvíce zastoupena kategorie 60-64 let (38,4 %) a nejméně kategorie 65 a více let (26,1 %). Věková kategorie 60-64 let byla nejsilněji zastoupena i v souboru žen (39,0 %), a nejméně pracujících důchodkyň bylo mezi nejstaršími ve věku 65 a více let (26,1 %). V souboru mužů bylo nejvíce těch, kterým bylo 65 a více let (42,8 %) a nejméně těch, kterým bylo 55-59 let (19,5 %).

Nejvíce pracujících důchodců ve věku 55 a více let pracovalo v oblasti služeb: V roce 2006 jich bylo 88,8 tisíc. V průmyslu pracovalo 28,7 tisíc a v zemědělství pouze 6,8 tisíc. Toto pořadí se shodovalo jak v souboru žen tak v souboru mužů, ovšem s tím, že ve službách pracovalo o 9,6 tisíc žen více než mužů, v ostatních sférách pracovalo více mužů než žen: V průmyslu to bylo o 9,7 tisíc a v zemědělství o 3,6 tisíc.

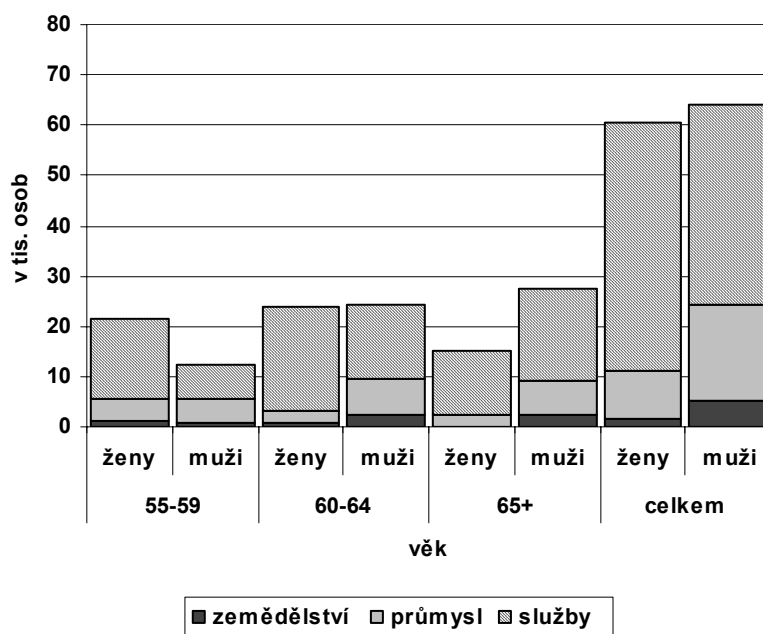
⁵ Dá se předpokládat, že v tomto věku tvoří podstatnou část pracujících důchodců osoby, které pobírají starobní důchod.

**Graf 36: Pracující důchodci ve věku 55 a více let v roce 2006
podle odvětví (struktura v %)**

Podle věku pracujících důchodců a odvětví, ve kterém pracují, byl v kategorii 55-59 let počet pracujících důchodkyň ve všech odvětvích vyšší než počet pracujících důchodců, což pochopitelně především souvisí s dřívějším odchodem žen do důchodu. Od šedesáti let výše s výjimkou pracujících důchodkyň z věkové kategorie 60-64 let zaměstnaných ve službách, vždy převládali svým počtem mezi pracujícími důchodci muži. Zejména v zemědělství, kde je vůbec málo pracujících důchodců, jsou ženy mezi nimi ojediněle a ve věku 65 a více let není v zemědělství prakticky žádná pracující důchodkyně.

**Graf 37: Pracující důchodci ve věku 55 a více let v roce 2006
podle odvětví a věku (počet osob v tisících)**

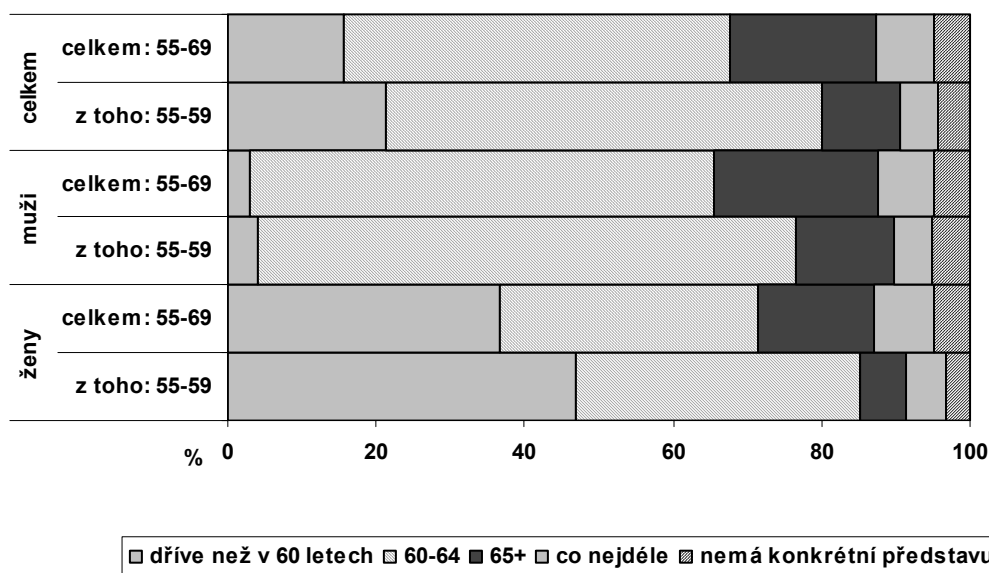

- Plánované ukončení ekonomické aktivity:

Z ekonomicky aktivních osob ve věku 55-69 let počítá s ukončením aktivity ještě před šedesátým rokem věku 15,6 % osob, ve věku 60-64 let plánuje ukončit aktivitu 34,7 %, 15,6 % by chtělo přestat pracovat v 65 letech nebo i později, co nejdéle počítá s ekonomickou aktivitou 8,1 % a 5,0 % nemá zatím představu. Ženy nejčastěji plánují ukončení aktivity ještě před šedesátým rokem svého života (36,6 %), muži by rádi přestali pracovat nejčastěji až jim bude 60-64 let (62,7 %). Nejméně do 65 let i déle nebo co nejdéle hodlá pracovat 27,5 % (23,7 % žen a 29,7 % mužů).

Vezmeme-li v úvahu pouze kategorii ekonomicky aktivních ve věku 55-59 let, tedy osoby v „předdůchodovém“ věku, můžeme si udělat ještě přesnější představu o tom, s čím je třeba – pokud jde o ukončení ekonomické aktivity – v nejbližších letech počítat. V tomto případě celkem 21,3 % pracujících důchodců počítá, že ukončí činnost ještě před dovršením šedesáti let věku, uvažuje tak 47,0 % žen a 4,0 % mužů. V období 60-64 let svého věku plánuje ukončení 58,8 % (38,1 % žen a 72,6 % mužů). Do 65 a více let nebo co nejdéle to bude možné chce pracovat 15,6 % (11,6 % žen a 18,3 % mužů). A 4,4 % pracujících ve věku 55-59 let stále ještě nemá konkrétní představu, kdy přestane pracovat. (Představu nemá 3,3 % žen a 5,1 % mužů).

Graf 38: Plánovaná doba ukončení aktivity ekonomicky aktivních osob ve věku 55-59 let celkem a ve věku 55-59 let

Následující text přibližuje, jak plánují ukončení aktivity ekonomicky aktivní ženy a muži ve věkové skupině 50-69 let v kategoriích zaměstnání podle KZAM.⁶ Lze říci, že déle pracovat plánují spíše lidé, vykonávající duševní než fyzickou práci, zejména se to týká žen. Jednoznačně ve všech skupinách zaměstnání plánují muži ukončení své ekonomické aktivity na později než ženy, jejich podíly v kategorii „65 a více let nebo co nejpozději“ výrazně převyšují podíly v souboru žen, kde ve skupině „kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví“ prakticky ženy o tak pozdním odchodu do důchodu neuvažují vůbec.

⁶ Metodologická poznámka k tomuto textu a k tabulce 4: Je třeba upozornit, že v případě žen v souborech „zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci“, „kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví“ a v případě mužů pouze u kategorie „65+ nebo co nejdéle“ v souborech „nižší administrativní pracovníci (úředníci)“, „provozní pracovníci ve službách a obchodě“ a „kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví“ se jedná o méně než 10 tisíc osob, což není z hlediska reprezentativity vzorku dostatečný počet a proto je třeba brát uvedená procenta pouze orientačně.

Tabulka pak uvádí sestupné pořadí podílů těch, kteří v jednotlivých kategoriích zaměstnání uvedli, že chtějí ukončit aktivitu nejdříve v 65 letech nebo že chtějí pracovat co nejdéle to půjde. V tabulce jsou podíly uvedeny za soubor ekonomicky aktivních ve věku 50-69 let a to zvlášť za celek, za ženy a za muže. Z uvedených pořadí jednoznačně vyplývá, že se pořadí v souboru žen a mužů podstatně liší.

Tabulka 4: Pořadí podílu těch, kteří chtějí ukončit aktivitu v 65 letech a déle nebo pracovat co nejdéle mezi ekonomicky aktivními ve věku 50-69 let podle pohlaví a zaměstnání dle hlavních tříd KZAM

Hlavní třída KZAM		pořadí		
		celkem	ženy	muži
1	zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	1.	1.	2.
2	vědečtí a odborní duševní pracovníci	2.	2.	1.
3	technici, zdravotníci, pedagogové	3.	5.	4.
6	kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví	4.	9.	3.
9	pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	5.	3.	7.
5	provozní pracovníci ve službách a obchodě	6.	4..	6.
7	řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	7.	7.	8.
4	nižší administrativní pracovníci (úředníci)	8.	6.	5.
8	obsluha strojů a zařízení	9.	8.	9.

Poznámka: 1 = nejvyšší podíl, 9 = nejnižší podíl